

tænkt tilendbragt paa 10 Aar, altsaa samtidig med Kjøbenhavns Landbefæstning.

Ved Lillebelts Fynskyst mellem Middelfart og Strib, paa et Punkt, hvor det smalle Sund gjør en ret Vinkel, og hvorfra Farvandet kan beskyttes paalangs baade nordøst og vestøst i en Længde af $\frac{1}{2}$ Mil hver Vej, er det paatænkt at anlægge et iføret Laarnfort, som skal kunne hindre fjendtlige Skibe i at færdes gennem Lillebelt. Det er tænkt bygget i en lignende Form som de forannævnte sjællandske Havneforter, men armeret med et noget større Antal Kanoner, der naturligtvis maa have nogen panderbrydende Gøne, og som maa opstilles i Jerntaarne, der formaa at modstaa det svære panderbrydende Skjts, som selv smaa Krigsskibe, Kanonbaade, Monitorer og deslige ville kunne bringe i Virksomhed imod det. Ved sin Veliggenhed kan Fortet under visse Omstændigheder faae Betydning med Hensyn til Beslægtetheden af Forbindelsen mellem Fyn og Nørrejylland; men den jydsk Jernbane og Fredericia Banegaard ere undtagne dets virksomme Beskydning. Med Artilleriudrustning er det anslaaet til en Befæstning af 1,958,000 Kroner. Det vil kunne bygges færdigt paa 5 Aar fra den Dag, det sættes i Bygning.

I Erkjendelsen af, at det i paakommende Tilfælde vil være nødvendigt at føre et saa energisk og haardnakket Forsvar af Rigets største Provinds Nørrejylland, som Kræfterne og Omstændighederne ville tillade det, har Krigsbestyrelsen ladet rekonoscere alle de Terrainaffnit nordøst for Aarhus, som kunde tænkes egnede til Anlæg af et befæstet Støtte- og Retraitepunkt for Armeen i Jylland, en Befæstning, som maatte kunne holdes af en mindre Styrke, men om fornødent yde den hele Armeefdeling Tilflugt. Med Muligheden af en Overførsel af Tropper til eller fra Sjælland for Die har man fortrinnsvis søgt Stedet paa Sjyllands Østkyst, og undersøgt Afgitene ved Løed, Helgenæs, Øbeltoft, Grenaa, Udbyhøi, Egeneskloster og Gladstrand, men tillige søgt inde i Landet ved Limfjorden, ved Fursund, paa Mors og ved Oddesund; men nogenlunde gunstige Vilkaar fandtes kun de tre smaa Halvøer paa Sønderfiden af Dyrslund at yde, og af disse valgtes igjen Helgenæs som den, der er lettest at forsvare mod Landfiden, og som den, der frembyder de bedste Betingelser for en dog i alle Tilfælde meget prækar Søforbindelse med Sjælland.

Halvøen Helgenæs, som er ca. $\frac{1}{2}$ Mil lang og $\frac{1}{3}$ Mil bred, frembyder et efter danske Forhold overordentlig bakket og uoverskueligt Terrain, i hvilket man let vil kunne skjule baade en anseelig Troppestyrke og de Etablissementer, der maa findes bag en befæstet Stilling, saa at et Bombardement fra Land- eller Søfiden ikke vilde være meget at befrygte. Kysterne ere vel ikke utilgængelige, men dog paa større Strækninger lidet egnede til Landgangsforseg. Fra Fastlandet er Halvøen kun tilgængelig ad en lang Lange, der

paa et enkelt Sted kun er 400 Men bred og 10 Fod høi over Vandfladen. Langen egner sig imidlertid ikke ret vel til Befæstning, fordi den er domineret af det nordøst for liggende høiere Terrain. Heller ikke egner dette sig til Anlægget af en offensiv Befæstning, en Slags Brohoved foran Langen. Til Hovedforsvaret har man derfor udset en Stilling, der i en Længde af ca. 5,000 Men strækker sig over tre Bakketoppe i en Due med en Afstand af ca. 5,000 Men søndenfor den smalleste Del af Draget, 8,000 Men fra Høibøerne nordøst for dette. I denne Stilling har man som Hovedstøttepunkter foreslaaet anlagt 3 Forter, med Artilleriforsvar fra de aabne Boldlinier, der ere forsynede med Ammunitionsmagasiner og skudfaste Svælvinger til at flytte Kanonerne ind i under Traverserne. Under Strubelinien have Forterne Belægningskastematter for Befæstningen, og Raponnerer i Graven yde denne Plankforsvar. Der er gjort Regning paa, at der i det meget indfaarne Terrain mellem og foran Forterne vil blive anlagt Løbegrave og Batterier for Fæstningskryds til Behæftelse af de fra Forterne ufete Dalsfører og tillige til Modstand mod de Beleiringsarbejder, Fjenden maatte føre frem over Draget. Stillingen er derfor tænkt doteret nogenlunde rigeligt med Fæstningskryds. Til Afværgelse af Landgangsforseg er der projekteret 5 Batterier rundt om Kysten, af hvilke de to nærmest Høiene af Fortlinien skulde have noget panderbrydende Skjts for at kunne hindre fjendtlige Skibe i at nærme sig tilstrækkeligt til at beskjede Stillingen paalangs. I det Indre af Halvøen bliver der at anlægge nogle Magazinbygninger, hvoriblandt et bombefast Krudttaarn; endvidere blive nogle mindre Veianlæg og en Landgangsbro nødvendige. Hele Befæstningen er anslaaet til 2,950,000 Kr., hvoraf Artilleriet, som er beregnet til ialt 122 Stk. Skjts, kræver 1,200,000 Kr. Anlægget antages at være færdigt paa 6 Aar, altsaa 1 Aar før Kjøbenhavns Søbefæstning, 4 Aar før Landbefæstningen.

Den foreslaaede Befæstning paa Helgenæs vil, saavidt skjønnes, fyldestgjøre det Diemed at yde en i Nørrejylland opererende Hærsafdeling, hvem Lykken maatte være gaet imod, et Tilflugtssted, hvor den er beskyttet mod Tilintetgjørelse, saalænge Forraadene strække til, og hvorfra den muligvis under gunstige Omstændigheder kan slippe over til Sjælland eller ialtsald foreløbigt til Samsø. Henset her til og til den forholdsvis ringe Befæstning, kan man tilraade Befæstningen paa Helgenæs.

Der er imidlertid blevet reist Spørgsmaal om, hvorvidt det befæstede Helgenæs tilnærmelsesvis vil kunne gjøre Fyldest for en virkelig Fæstning i Nørrejylland. Der er blevet henvist til, at det ligger vel afides, vel langt fra den Hovedoperationslinie langs Halvøens Østkyst, som baade en Fjende og vor egen Hær fortrinnsvis ville være henviste til, vel langt fra de Egne af Landet,